

Twórczość i emocje dzieci w wieku przedszkolnym

2. Potencjał twórczości

Chociaż pojęcie twórczości jest obecnie dość popularne, to jego interpretacja budzi liczne dyskusje i sprawia niemałe „zamieszanie”. Wynika to z faktu, że różne dziedziny, różne orientacje badawcze oraz różni autorzy posługują się tym pojęciem dla różnorodnych celów. Nie ma jednej dominującej definicji samej twórczości i dlatego funkcjonują liczne interpretacje. Przykładowo można tu przywołać interpretację zaproponowaną przez Z. Pietrasińskiego³, dla którego twórczość to aktywność, która zmierza do wytworów, które dotąd pozostawały nieznanne, a zarazem mogą stanowić społeczną wartość. Dla niniejszej publikacji szczególnie cenna wydaje się próba charakterystyki zaproponowana przez S. Popką, dla którego twórczość to „powoływanie do życia wartości autonomicznych, żyjących poza momentem powstania własnym życiem niezależnym od twórcy; może być również autokreacją, stwarzaniem swojej istoty”⁴. Przez wiele lat temat twórczości i rozwoju w tym zakresie był pomijany lub też traktowany jako uboczny. Bardzo trafnie o tych wątkach pisze m.in. K. Szmidt⁵. Problematyka twórczości może być ujmowana z różnych perspektyw, niemniej dla wychowania przedszkolnego może stanowić szczególnie zasób i bazę dla tworzenia różnorodnych form pracy wspierających rozwój najmłodszych.

*Twórczość –
definicja*

3. Twórcza osobowość, czyli atuty twórczości

Twórczość może być cennym narzędziem w pracy pedagoga, ale może także wpływać zarówno na rozwój nauczyciela, jak i dzieci. Wspieranie twórczych rozwiązań stymuluje do podjęcia działania, jak i wpływa na doświadczenie jednostki, wspierając czy też wzbogacając jej osobowość.

*Twórczość jako
narzędzie w pracy
pedagoga*

Należy wyraźnie podkreślić, że twórczości nie należy postrzegać jako „wybitnego zasobu”, lecz jako kontinuum, do którego wszyscy (lecz w różnym wymiarze) mają dostęp. Jak podkreśla G. Mendecka: „W kontekście twórczego rozwoju nie można ujmować twórczości dychotomicznie (obecność jej lub brak), lecz należy ją traktować jako cechę ciągłą, kontinuum o różnym stopniu nasilenia, stąd jej powszechność, chociaż tylko nieliczni znajdują się na tym krańcu, na którym najsilniejsze natężenie owej cechy umożliwia tworzenie dzieł niezwykłych, o doniosłym znaczeniu dla rozwoju cywilizacji”⁶. Każdy ma więc naturalny dostęp i możliwość rozwoju twórczych predyspozycji, a także szanse na skorzystanie z twórczych zasobów.

Twórczość jest kategorią bardzo rozległą. Nie ulega wątpliwości, że np. twórcze metody wychowawcze mogą stanowić skuteczną stymulację do rozwoju. Warto jednak pamiętać także o badaniach i wnioskach dotyczących twórczych osobowości, tzn. o konkluzjach na temat tego, jak twórczość może wpływać na zachowania, a nawet postawy jednostki wobec świata.

Twórcza osobowość Uznany autorytet pedagogiki twórczości E. Nęcka opisała, jakie syndromy zachowań, cechy mogą opisywać osobowość twórczą. Przykładowe cechy osobowości twórczej przedstawiono w ramce poniżej. Warto zapoznać się z nimi, a następnie zastanowić się, jak zaprezentowane charakterystyki mogą znaleźć przełożenie na poczucie satysfakcji, spełnienia i szeroko rozumianego „radzenia sobie” w życiu.

Przykładowe cechy osobowości twórczej

OTWARTOŚĆ – Twórczy ludzie są otwarci, czyli chętnie przyswajają nową wiedzę. Inspirują się nowymi faktami.

DOCIEKLIWOŚĆ – Twórczy ludzie są dociekliwi. Oznacza to, że są ciekawi, chętnie zadają pytania, nie obawiają się różnorodności, łatwo adaptują się do zmian.

NIEZALEŻNOŚĆ – Twórczy ludzie są niezależni, czyli ważna jest dla nich autonomia własnych przekonań, jak i działań. Wzbraniają się przed ograniczeniami zewnętrznymi. Cenią swoje wolne wybory.

WRAŻLIWOŚĆ – Twórczy ludzie są wrażliwi, czyli z ogromną łatwością są w stanie dostrzec wszelkie niuanse, poboczne kwestie, które często stanowią ich inspiracje.

ODWAGA – Twórczy ludzie są odważni. Nie obawiają się postulować własnych wniosków, są skorzy do podejmowania ryzyka za swoje przekonania, np. mogą chętnie podejmować dyskusje. Można powiedzieć też, że osoby te z chęcią wychodzą poza utarte schematy i ustalone normy, a wszelkie ewentualne pomyłki nie stanowią dla nich ograniczenia lub blokady przed działaniem.

AKCEPTACJA SIEBIE – Twórczy ludzie mają pozytywny stosunek do swojej osoby. Są świadomi swoich predyspozycji, zarówno atutów, jak i ograniczeń, np. wynikających z niewiedzy.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ – Twórczy ludzie mają poczucie odpowiedzialności za swoje działania, w tym również wytwory twórcze. Jest to powiązane z wglądem w siebie i swoje możliwości/ograniczenia.

ZMIENNOŚĆ – Twórczy ludzie są niekiedy pełni wewnętrznych sprzeczności. Często mogą zamiennie podejmować działania – od tych skupionych na pracy, pełnych weny i zaangażowania, aż po nagłe przerwy, utraty motywacji.

POCZUCIE SENSU – Twórczy ludzie odczuwają poczucie sensu, swoistego przeznaczenia, wiary w to, co robią. Cenią swój wysiłek i mają poczucie sprawstwa.

ZAINTERESOWANIA – Twórczy ludzie mają ukierunkowane zainteresowania. Są ciekawi „świata”, ale wybiórcze działania w ich dziedzinach sprawiają im najwięcej satysfakcji.

